

CARINE

2,00

PREGLED REALIZACIJE PREPORUKA BK

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
U cilju poboljšanja efikasnosti i transparentnosti carinjenja, Savet stranih investitora predlaže sledeća poboljšanja:				
Transparentno obavestiti zainteresovanu industriju o planiranoj liberalizaciji carinskih povlastica i osigurati saglasnost industrije najmanje 12 meseci prije početka preferencijala.	2018			√
Predložimo sledeće izmene u vezi primene carinskih deklaracija: (1) datum izdavanja carinske fakture - preporučuje se da datum izdavanja carinske fakture bude krajnji datum carinjenja robe u slučaju pregleda robe, a ne datum prijema deklaracije; 2) omogućiti korišćenje zajedničkog obezbeđenja sa smanjenim referentnim iznosom za više carinskih postupaka, kao i oslobađanje od obaveze davanja garancije, na način propisan za postupak tranzita ; 3) Potrebno je propisati pojednostavljenu proceduru kojom se definiše proces korekcije carinske vrednosti prethodno uvezene/izvezene robe za duži vremenski period.	2018	√		
Značajan broj zakonskih odredbi zahteva dodatno preciziranje kroz podzakonske akte, kao i usklađenost sa drugim relevantnim zakonima, kao što su: (1) usklađivanje carinskog postupka i carinskih povlastica sa Zakonom o PDV-u, posebno u pogledu tretmana stranog pravnog lica u carinskom postupku; (2) za osnovne proizvode, smanjiti učestalost uzimanja uzoraka i prihvatiti analizu akreditovanih stranih laboratorija; (3) Predložimo da tumačenja koja izdaje Uprave Carina trebaju biti precizna i detaljna; (4) precizirati postupak utvrđivanja i izmene carinske vrednosti u slučaju promene cene robe; (5) precizirati postupak sprovođenja privremenog izvoza u smislu da odobrenje carinskog organa nije neophodno i da se u praksi mogu primeniti postupci regularnog izvoza; (6) donošenje akta Uprave carina kojim bi bio objašnjen postupak utvrđivanja i izmene carinske vrednosti u slučaju primene transfernih cena; (7) obezbediti primenu pravila o poreklu robe za razmenu robe sa PAN-EU članicama; (8) poboljšati efikasnost izdavanja "BTI" rešenja; (9) uvesti izuzeće od sprovođenja prekršajnog postupka za lice koje samo zahteva izmenu podataka o količini robe u carinskoj deklaraciji nakon okončanja postupka a nakon utvrđivanja stvarne količine isporučene robe; (10) razmotriti uvođenje carinske olakšice za uvoz nove opreme koja se ne proizvodi u zemlji.	2021	√		
Povećati efikasnost na svim nivoima uprave: rešavanje zahteva koji su u upravnom postupku; bolji on-line informacioni sistem dostupan svim stranama uključenim u carinski proces; uvođenje pojednostavljene ispravke carinskog dokumenta na osnovu ispravke količine robe koja je ocarinjena; unaprediti sistem analize rizika na osnovu kog bi se identifikovala vrsta robe i/ili uvoznik za koji se može odobriti ubrzan odnosno pojednostavljen uvozni postupak.	2018		√	
Uskladiti Uredbu o carinskim postupcima i carinskim formalnostima sa novim Carinskim zakonom, na način da dodatne troškove laboratorijske analize ne snosi podnosilac zahteva za izdavanje obavezujućih obaveštenja i ukinuti naknadu za korišćenje carinskih terminala.	2019			√

STANJE

Opšta pravila i postupci koji se primenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Republike Srbije (kasnije RS) regulisana su Carinskim zakonom („Službeni glasnik Republike Srbije br. 95/2018, 91/2019, 144/2020, 118/2021, 138/2022) i ostalim podzakonskim aktima; Carinskom tarifom koja se jednom godišnje usklađuje sa Kombinovanim nomenklaturom Evropske unije; zatim međunarodnim sporazumima o slobodnoj trgovini potpisanim sa članicama sledećih sporazuma: CEFTA, EFTA, EU, Turska, Evroazijska ekonomska unija i Velika Britanija; kao i primenom različitih carinskih postupaka: NCTS, NCTS-P5, AEO, kao i ostali postupci regulisani Carinskim zakonom.

Kontinuirane izmene Carinskog zakona i podzakonskih akata u značajnoj meri olakšavaju i pojednostavljaju primenu carinskih procedura za pravna lica koja posluju na teritoriji RS. Međutim, veoma značajnu ulogu imaju međunarodni sporazumi o slobodnoj trgovini, budući da primena istih povećava konkurentnost proizvoda na regionalnom i međunarodnom tržištu.

Republika Srbija je prepoznala značaj širenja poslovne saradnje sa EU i tokom 2022. godine prihvatila i obezbedila efikasnu primenu novih odnosno prelaznih pravila o preferencijalnom poreklu robe koja je pod okriljem Regionalne konvencije o pan-evro-mediteranskim savezom (PEM Konvencija). Nova pravila su uvela značajne olakšice prilikom dokazivanja porekla za robu proizvedenu u zemljama potpisnicama PEM Konvencije.

Sa ciljem unapređenja tehničke funkcionalnosti, podržavamo investiranje u projekat “Nacionalnog jednošalterskog sistema”, kojim će se povezati svi učesnici u spoljnotrgovinskom prometu, kako državni organi tako i poslovna zajednica i omogućiti bržu i efikasniju razmenu podataka i dokumenta. Projekat je inicijalno predstavljen 2020. godine, a završetak projekta se očekuje 2025. godine.

POBOLJŠANJA

U odnosu na prethodno obraćanje, identifikovani su sledeći pozitivni pomaci koji utiču na svakodnevno poslovanje pravnih lica:

- Tokom 2022. godine efikasno se pristupilo usvajanju i

usklađivanju sa propisima EU i prihvatanje fleksibilnijih pravila o poreklu robe između Republike Srbije, CEFTA zemalja i PAN-EU članica, što je veoma značajno za širu primenu bilateralnih preferencijalnih trgovinskih sporazuma.

- Carinska politika u domenu olakšica koje je Vlada donela imale su za cilj podršku rastu proizvodnje, izvoza i investicija u RS.
- Uprava carina je tokom 2023. godine objavljivala Obaveštenja koja su u značajnoj meri pojasnila primenu novog Zakona o porezu na dodatu vrednost (naročito u pogledu primene izmenjenog člana 10a koji reguliše nepostojanje obaveze evidentiranja stranog lica u sistem PDV-a, ukoliko vrši promet dobara koja su u postupku carinskog skladištenja). Takođe, tumačenja koja je Uprava carina izdavala su u značajnoj meri preciznija i detaljnija u odnosu na prethodna, naročito u pogledu načina sprovođenja carinskih postupaka.

Primetna su određena poboljšanja efikasnosti rada Uprave carine i u najvećoj meri reflektovano je:

- U pogledu efikasnijeg rešavanja zahteva u upravnom postupku, izdavanja rešenja u prekršajnom postupku i donošenja zaključaka.
- Širom primenom on-line sistema “Nove aplikativne platforme (NAP)” u spoljnotrgovinskom prometu, te da je udeo elektronski podnetih carinskih deklaracija premašio broj podnetih carinskih deklaracija u papirnom obliku.
- Delimično poboljšanje u procesu odobravanja pojednostavljenja (kućno carinjenje), u smislu da se uzimaju u obzir okolnosti u kojima posluju privredni subjekti, te da se ne insistira nužno na finansijskim pokazateljima.

PREOSTALI PROBLEMI

Generalni komentari Saveta

- Liberalizacija carinskih povlastica za uvoz značajno utiče na postojeće poslovanje pravnih lica u smislu planiranja i donošenja budućih poslovnih odluka. Da bi se osigurao kontinuitet poslovanja postojećih pravnih lica, veoma je važno da se planirane povlastice blagovremeno i

transparentno saopštavaju privredi kao i da se osigura sporazum sa pogođenom industrijom u pogledu ukidanja ili smanjenja uvoznih carina.

- Od 2015. godine ukinuta je značajna carinska olakšica za uvoz nove opreme koja se ne proizvodi u zemlji, a ima za cilj proširenje i modernizaciju postojeće proizvodnje. Smatramo da carine za opremu, propisane Zakonom o carinskoj tarifi, treba revidirati i smanjiti ili ukinuti za proizvode koji se ne proizvode u Srbiji. Uopšteno, oslobađanje od carine može biti ključni pokretač za širenje i dalje ulaganje u poslovanje.
- Uredbom o carinskim postupcima i carinskim formalnostima propisano je da prilikom razmatranja zahteva za izdavanje obavezujuće informacije, ako je potrebno izvršiti pregled robe koja se ne može obaviti u nadležnoj carinskoj laboratoriji, Uprava carina će dobiti ponudu organizacije ili lice koje će izvršiti analize, a lice koje je podnelo zahtev dužno je da plati troškove tih analiza. Imajući u vidu da u skladu sa novim Carinskim zakonom, administrativnu taksu za analitičku službu treba platiti nadležnom organu, bilo bi prikladno da podnosilac zahteva plati samo propisani iznos administrativne takse i da trošak naknade za uslugu ovlašćene laboratorije snosi Uprava carine.

Primena zakonske regulative

- Zakonom je propisano redovno dospeće carinskog duga od osam dana, ali i mogućnost da ukupan iznos uvoznih dažbina koje se odnose na svu robu puštenu pravnom licu tokom perioda (maks. 31 dan) koji je utvrdio carinski organ, može biti obuhvaćen jednim zbirnim knjiženjem od strane carinskih organa na kraju tog perioda. Na osnovu toga bi bio izdat račun za dati period i na ovaj način bi došlo do smanjenja administrativnih grešaka prilikom realizacije većeg broja carinskih deklaracija kod većine uvoznika sa većim obimom. Primećeno je da se ova mogućnost ne primenjuje u praksi i time nije došlo do poboljšanja procesa.
- Carinski zakon isključuje pojednostavljenu mogućnost ispravljanja carinskih dokumenata u slučaju da primalac, na osnovu provere količine zaliha robe na prijemnom doku, utvrdi neusklađenost zaliha sa količinom izraženom u carinskim dokumentima neposredno nakon prijema robe. Takvi propusti su uglavnom zbog nenamernih grešaka koje se dešavaju prilikom utovara ili isporuke robe, ali se tretiraju kao prekršaji čak i kada

carinski obveznik sam izjavi propust.

- Kontrole kvaliteta su obavezne prilikom svakog uvoza robe, ne uzimajući u obzir da su za redovne uvoznike prethodni testovi kontrole kvaliteta bili bez nedostataka. Iako je bilo pokušaja da se proces reši na efikasniji način, još uvek je jedna od radnji koji značajno uporavaju proces carinjenja čak i za redovno uvezenu robu koju su pregledale strane akreditovane laboratorije.
- Uredba o carinskim postupcima i carinskim formalnostima predviđa da će se do dana uvođenja elektronskih sistema kretanje robe između privremenih skladišta vršiti primenom tranzitnog postupka. Ovim se smanjuju prava nosilaca ovlašćenja AEO i potrebno je uvesti izuzeće.
- Dodatno, primećena su sledeća odstupanja u praksi: I) odluke po zahtevu za izmenu carinske deklaracije donose se nakon propisanih rokova; II) nije omogućena potpuna primena člana 158 Zakona, deklaracije se i dalje prosleđuju elektronski, iako Zakon omogućava nosiocu odobrenja da podnese deklaraciju u vidu evidentiranja u poslovnim knjigama; III) i dalje je u primeni restriktivan pristup kada je reč o popustima i dalje se insistira na dostavljanju ugovora u pisanoj formi, iako više nije nužno.
- Uprava carine je objavila nacrt Objašnjenja na koji način se vrši obračun dažbina i utvrđuje carinska vrednost za gotove proizvode koji se iznose na teritoriju Srbije izvan zone, a koji su proizvedeni u slobodnoj zoni od materijala za koje je primenjeno oslobođenje od plaćanja carine prilikom unosa u slobodnu zonu. Objašnjenje je više puta odloženo i time još uvek nije u primeni.
- Carinskim propisima privremeni izvoz nije definisan kao poseban carinski postupak, što znači da za privremeni izvoz robe nije potrebno odobrenje carinskog organa, već da se primenjuju odredbe koje se odnose na izvoz robe. Međutim, carinski organi za privremeni izvoz zahtevaju da se podnese zahtev i donese odobrenje, što nepotrebno usporava i otežava sprovođenje izvoznog postupka.
- Primećen je problem da u slučaju potrebe menjanja većeg broja deklaracija koje se odnose na duži vremenski period izmene bi se vršile za svaku deklaraciju pojedinačno. Iako je uvođenje NAP-a u značajnoj meri olakšalo korisnicima da sa nadležnim carinarnicama sprovedu komunikaciju putem razmene elektronskih carinskih deklaracija za

pojedine carinske postupke (primera radi, za uvoz i izvoz), čini se da bi kompletna automatizacija carinskih postupaka bila od velikog značaja za pravna lica. Naime, ista bi podrazumevala dalje pojednostavljenje procesa, kao i značajnu uštedu troškova i resursa pri direktnoj komunikaciji sa carinarnicama.

Pored navedenog, korisnici NAP-a se često suočavaju sa odloženim postupkom registracije elektronske carinske

deklaracije, budući da je sistem često preopterećen i da sama aplikacija još uvek nije u mogućnosti da obradi veliki broj carinskih deklaracija.

– Budući da je postupak izdavanja faktura u značajnoj meri digitalizovan, smatramo da bi carinski organi trebalo da doprinesu dodatnoj digitalizaciji postupka ostvarivanja prava na poresko oslobođenje iz člana 24 Zakona o PDV-u.

PREPORUKE SAVETA

U cilju poboljšanja efikasnosti i transparentnosti carinjenja, Savet stranih investitora predlaže sledeća poboljšanja:

- Transparentno obavestiti zainteresovanu industriju o planiranoj liberalizaciji carinskih povlastica i osigurati saglasnost industrije najmanje 12 meseci pre početka preferencijala.
- Predložimo sledeće izmene u vezi primene carinskih deklaracija:1) omogućiti korišćenje zajedničkog obezbeđenja sa smanjenim referentnim iznosom za više carinskih postupaka, kao i oslobađanje od obaveze davanja garancije, na način propisan za postupak tranzita;2) potrebno je propisati pojednostavljenu proceduru kojom se definiše proces korekcije carinske vrednosti prethodno uvezene/izvezene robe za duži vremenski period.
- Značajan broj zakonskih odredbi zahteva dodatno preciziranje kroz podzakonske akte, kao i usklađenost sa drugim relevantnim zakonima, kao što su: (1) usklađivanje carinskog postupka i carinskih povlastica sa Zakonom o PDV-u, posebno u pogledu tretmana stranog pravnog lica u carinskom postupku; (2) za osnovne proizvode, smanjiti učestalost uzimanja uzoraka i prihvatiti analizu akreditovanih stranih laboratorija; (3) precizirati postupak sprovođenja privremenog izvoza u smislu da odobrenje carinskog organa nije neophodno i da se u praksi mogu primeniti postupci regularnog izvoza; (4) donošenje akta Uprave carina kojim bi bio objašnjen postupak utvrđivanja i izmene carinske vrednosti u slučaju primene transfernih cena, kao i precizirati postupak utvrđivanja i izmene carinske vrednosti u slučaju promene cene robe; (5) uvesti izuzeće od sprovođenja prekršajnog postupka za lica koje samo zahteva izmenu podataka o količini robe u carinskoj deklaraciji nakon okončanja postupka, a nakon utvrđivanja stvarne količine isporučene robe; (6) razmotriti uvođenje carinske olakšice za uvoz nove opreme koja se ne proizvodi u zemlji.
- Povećati efikasnost na svim nivoima uprave: nastaviti sa unapređenjem on-line informacionog sistema kako bi bio dostupan svim stranama uključenim u carinski proces; uvođenje pojednostavljene ispravke carinskog dokumenta na osnovu ispravke količine robe koja je ocarinjena; unaprediti sistem analize rizika na osnovu kog bi se identifikovala vrsta robe i/ili uvoznik za koji se može odobriti ubrzan odnosno pojednostavljen uvozni postupak. Predlažemo da se razmotri dodatno uključivanje carinskih organa prilikom overavanja elektronskih faktura i to na način da se omogući slanje elektronskih faktura u njihovom integralnom obliku, te da učesnici u prometu ne štampaju spoljne prikaze istih.
- Uskladiti Uredbu o carinskim postupcima i carinskim formalnostima sa Carinskim zakonom, na način da dodatne troškove laboratorijske analize ne snosi podnosilac zahteva za izdavanje obavezujućih obaveštenja i ukinuti naknadu za korišćenje carinskih terminala.